

ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В АГРАРНИЙ СЕКТОР ЗАКАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Г. В. Спаський,

к. е. н., Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Аграрний сектор Агропромислового комплексу (далі АПК) Закарпатського регіону в сучасних умовах потребує значних інвестиційних ресурсів. Залучення інвестицій до нього не є питанням розвитку даного сектора, а питанням його виживання або подальшого занепаду. Це вимагає використання всіх можливих інвестиційних ресурсів. Актуальність теми полягає в активізації залучення і використання інвестиційних ресурсів в аграрну галузь регіону за допомогою нових механізмів, що зумовило доцільність проведення даного дослідження.

Питання залучення інвестицій в аграрну галузь регіонів досліджено у працях В.Г. Андрійчука, М.Я. Дем'яненка, М.І. Кисіля, М.Ю. Коденської, Ю.Ф. Наумова, Г.М. Підлісецького, П.Т. Саблука, П.А. Стецюка, О.М. Шестопаля, М.Г. Чумаченка. Однак є ще низка питань, які залишаються постійним об'єктом досліджень, зокрема, мова йде про проблеми використання кредитно-фондових інструментів як додаткових можливостей залучення інвестицій в аграрну галузь регіону.

Метою статті є виявлення додаткової можливості залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, які забезпечуватимуть умови для активізації інвестиційної діяльності в аграрній галузі Закарпаття.

Методологічною та теоретичною основою дослідження є законодавчі та нормативні документи, фундаментальні праці вітчизняних і зарубіжних учених-економістів у напрямі інвестування аграрної галузі.

Нині емісія цінних паперів як засіб залучення додаткових інвестиційних ресурсів для аграрної галузі є більш ефективним у порівнянні із залученням банківських кредитів з досить високою процентною ставкою. При фінансуванні масштабних інвестиційних проектів емісія може скласти серйозну конкуренцію кредитному фінансуванню аграрної галузі.

Випуск акцій має переваги у порівнянні з борговим фінансуванням. Так, наприклад, на відміну від відсотка за користування кредитом, дивіденди по акціях сплачуються за наявності прибутку. Акції, на відміну від боргових коштів, — довгостроковий капітал із необмеженим строком існування, який формально не підлягає поверненню. Кількість емісій та їхні обсяги не обмежені, тоді

як обсяг боргів, які може взяти на себе регіон, має бути не більшим за величину оптимального співвідношення між розмірами боргових зобов'язань регіону та його власного капіталу. Видача кредиту, як правило, супроводжується передачею в заставу частини життєво необхідних для ефективною діяльністю підприємства активів, що звужує можливості його діяльності. При продажу ж акцій відбувається лише передача частини корпоративних прав їх покупцеві. Недоліком випуску акцій як способу фінансування є загроза втрати контролю над акціонерним товариством, яка може бути усунута проведенням закритої підписки, дотриманням процедури придбання акцій акціонерами та працівниками акціонерного підприємства. Незважаючи на суттєві переваги механізму випуску цінних паперів, на жаль, його практично не використовують підприємства аграрної галузі Закарпатського регіону.

АПК Закарпаття необхідно вивести на ринок цінних паперів, який управляв би фінансовими потоками, спрямовуючи їх у найперспективніші виробництва комплексу або вилучаючи ресурси з галузей, що працюють неефективно. Цінні папери системи АПК з цього погляду мають перевагу, пов'язану з тим, що їхня основна маса значною мірою забезпечується вартістю землі й нерухомого майна. АПК держави володіє найнадійнішою з усіх видів заставою, під яку випускають цінні папери або беруть кредити. З огляду на зазначене треба створити такі умови, щоб інвестори мали цілковиту впевненість і гарантії того, що цінні папери, випущені емітентами АПК, як і акції найбільших банків та компаній, також котируватимуться на світовому ринку цінних паперів. Створення таких умов передбачає передавання якомога більшої частини землі й майна суб'єктам господарювання у приватну і кооперативну власність. Тільки якщо земля та майно аграрних товариств стануть заставою в угоді з потенційним інвестором, можна очікувати інтенсивне залучення інвестицій у аграрний сектор. Необхідною соціально-економічною передумовою створення і розвитку ринку цінних паперів є наявність у системі АПК власників землі, майна, грошових заощаджень, під які можуть бути видані тимчасово або постійно вільні ресурси для залучення їх в економічний

оборот. Економічні, соціальні та правові передумови мають бути реалізовані державою за допомогою створення інфраструктури ринку цінних паперів в економіці АПК Закарпатського регіону.

Завданнями формування первинного ринку цінних паперів в АПК регіону є акціонування сільськогосподарських ТОВ, приватних підприємств; створення акціонерних товариств через приватизацію переробної промисловості, агро-сервісних підприємств, інших суб'єктів господарювання АПК; організація випуску цінних паперів великими суб'єктами господарювання АПК і їх котирування на фондовому ринку України. Основне завдання діяльності аграрного інвестиційного фонду полягає в інвестуванні АПК (через придбання цінних паперів АПК) за допомогою мобілізації вільних фінансових ресурсів юридичних і фізичних осіб. У процесі приватизації аграрний інвестиційний фонд є посередником у розміщенні приватизаційних паперів населення в акції державних підприємств АПК. Потенційним покупцям цінних паперів АПК регіону доцільно мати справу з Національним аграрним інвестиційним фондом, який виручені від реалізації своїх акцій кошти вкладає в АПК за допомогою придбання його цінних паперів. Поряд з вищенаведеним необхідно стимулювати роботу пайових та корпоративних інвестиційних фондів у регіоні, що приведе до акумулювання капіталу інвесторів з наступним його інвестуванням у різні цінні папери. У результаті кожний інвестор, що придбав паї такого фонду, отримує право на володіння часткою диверсифікованого портфелю цінних паперів та інших майнових і немайнових прав.

Нині вже зрозуміла потенційна перспективність та прибутковість цього сегмента фінансового ринку. Цей сегмент тільки формується в регіоні та Україні, і банкам України та регіону час активно включатись в освоєння грошових коштів. Інвестиційні фонди акумулюють кошти інвесторів із метою їх розміщення в облігаціях, акціях та інших інструментах фінансового ринку. Діяльність інвестиційного фонду прозоріша для інвестора, там інвестору запропонують, де найефективніше використати його кошти.

Унаслідок низької активності українського ринку цінних паперів швидшими темпами розвиватимуться венчурні фонди, оскільки вони передбачають гнучкішу політику інвестування, дають перший простір для впливу на об'єкти інвестицій, бо їхня інвестиційна діяльність не обмежена ринком цінних паперів, а поширюється на боргові зобов'язання. Залучення коштів від населення інвестиційними фондами можливе лише за умови активізації та розширення фондового ринку. Повинен також функціонувати вторинний ринок державних фінансових інструментів, які мають відрізнятися умовами обігу, строками тощо. Державні цінні папери при зваженій фінансовій політиці держави виступатимуть альтернативою корпоративним цінним паперам, задовольняючи попит консервативних інвесторів, пропонуючи надійну

альтернативу банківським депозитам. Щоб створити конкуренцію банкам у залученні коштів фізичних осіб, інститутам спільного інвестування треба впроваджувати високі стандарти роботи з інвесторами, надавати комплекс додаткових послуг: консалтингових, аналітичних, інформаційних тощо [1].

Дослідженнями встановлено, що найважливішим завданням розвитку ринку цінних паперів є формування банківської підсистеми, що обслуговує агропромисловий комплекс. Для цього необхідно в першу чергу створити Селянський банк на акціонерних засадах, яке буде кредитним товариством аграрників, основна мета якого має бути: пільгове кредитування акціонерів, випуск та придбання цінних паперів. Поряд з ним при відповідних товарних відносинах визнання землі повноцінним товаром закріплення права приватної власності на володіння й розпорядження нею постане потреба в створенні Земельного та Іпотечного банків.

Для мобілізації фінансових ресурсів в межах ринку цінних паперів держава створила Українську фондову біржу як місце торгівлі цінними паперами, яка обслуговує всі потенційні емітенти цінних паперів, включаючи і державу. Фондова біржа випускає власні акції й торгує ними. Держава в свою чергу надає допомогу біржі та керує її роботою. Продаж на біржах цінних паперів агропромислового комплексу на вторинному ринку неможлива без деяких посередників, що надають правову, податкову, організаційну, страхову та інші консультації діяльності на ринку. Для цього повинні бути створені брокерсько-дилерські та аудиторські фірми. Одна з важливих особливостей цінного паперу — ризик. Отже, операції на ринку цінних паперів повинні бути застраховані. Це вимагає створення страхових компаній, що стануть потужними фінансовими інститутами в системі ринку цінних паперів.

Однією з причин повільного розвитку ринку цінних паперів є недосконалість нормативно-правової бази, законодавчого і підзаконного регулювання. Основою правового регулювання ринку цінних паперів мають бути насамперед економічний і правовий захист інтересів інвесторів.

Необхідно впровадити наступні заходи:

- ввести в обласному головному управлінні сільського господарства посади спеціаліста з цінних паперів, а в перспективі — створити відповідний відділ;
- спростити процедури виходу підприємства на фондовий ринок через біржі;
- створити консультаційні центри при біржах, брокерських конторах, територіальних відділеннях Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку України для надання кваліфікованої допомоги інвесторам.

Література:

1. Свердел М.О. Перспективи розвитку інвестиційних фондів в Україні // Фінанси України. — 2003. — № 8. — С. 115.